

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті аналізується поняття «психологічна готовність» та її структурні компоненти. Проведено теоретичний аналіз та розкрито сутність і зміст підходів до визначення функціонального компонента психологічної готовності військовослужбовців до бойової діяльності. Встановлено, що функціональна готовність формується і розвивається на базі загальної психологічної готовності в процесі професійної підготовки та має безпосередній вплив на ефективність бойової діяльності військовослужбовців.

Ключові слова: психологічна готовність; структура психологічної готовності; функціональна готовність; бойова діяльність, військовослужбовці.

Постановка проблеми. Специфічним і дуже важливим різновидом людської діяльності у всі часи була військова діяльність. Нинішня історична доба, коли на сході країни йдуть бойові дії, змінює класичні підходи до психологічної підготовки, а в результаті і психологічної готовності воїнів до виконання бойових завдань. Елементи новизни присутні не тільки в характері виконання бойових завдань, а і в умовах їхнього виконання. У бойових умовах перед військовослужбовцем постають дві основні мети: вижити на полі бою та успішно виконати бойове завдання. Зазначимо, що психологічна готовність військовослужбовця до діяльності в екстремальних умовах є провідною умовою збереження життя військовослужбовців та забезпечення національних інтересів держави. Важливе місце в розв'язанні цієї проблеми посідає визначення структури психологічної готовності загалом та детальне дослідження кожної із її складових.

Відтак, дослідження функціонального компонента психологічної готовності військовослужбовців до умов бойової діяльності на сучасному етапі російсько-української війни набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проведений аналіз наукової літератури показав, що є різні трактування поняття структури та змісту психологічної готовності до професійної діяльності. Така ситуація викликана тим, що головні складові визначаються специфікою конкретної діяльності. Останнім часом,

спостерігається тенденція до зростання кількості наукових публікацій, присвячених психологічному аналізу різних аспектів психологічної готовності військовослужбовців. Великий вклад у розбудову цього сегменту зробили: В. Медведєв, В. Лебедєв, В. Осьодло, В. Чорний, В. Ягупов, Є. Потапчук, М. Корольчук, М. Томчук, Н. Агаєв, Н. Сторожук, О. Кокун, О. Сафін, О. Столяренко, О. Тімченко, О. Хміляр, С. Максименка, С. Мул та багато інших. Зауважимо, що кожен із науковців визначив структуру психологічної готовності до професійної діяльності з огляду на рід, вид військ та особливості поставлених завдань.

Метою статті є теоретико-методологічний аналіз підходів до визначення функціональної готовності як однієї зі складових психологічної готовності військовослужбовців.

Методи дослідження. Вибір основних методів дослідження функціонального компонента психологічної готовності військовослужбовців до умов бойової діяльності зумовлений специфікою цього складного феномену, вибрано контент-аналіз та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Розвиваючи тему психологічної готовності до професійної діяльності, різні науковці вживають у своїх працях синонімічні поняття, наприклад: психологічна готовність до діяльності, готовність до професійної діяльності, професійна готовність, професійна підготовленість. У загальному розумінні психологічна готовність до діяльності трактується як

готовність до майбутньої діяльності, яка має свою специфіку і психологічну структуру, котра поєднуючи в собі засоби, способи, умови та цілі цієї діяльності.

Так, О. Хміляр, І. Москальов, С. Іллющенко, А. Вітченко, С. Черевичний, О. Сидоренко, Л. Кримець, В. Чорний зазначають, що психологічна готовність є фундаментальним компонентом загальної готовності. Якісно сфокусуватися персоналу на власній психологічній готовності допомагають лідери. Вони встановлюють потрібні умови для психологічної готовності, проводячи тренування та впливаючи на мотивацію та бойовий дух, зосереджують увагу на офіційних та неофіційних оцінках психологічної готовності, знання. Впевнившись у психологічній готовності особового складу, військові лідери дбають про відновлення сил підрозділу, щоби він міг ефективно реагувати на виклики військового життя впродовж циклу бойового завдання.

Активна робота над психологічною готовністю є критичною для підрозділу та підвищує можливість підрозділу виконувати завдання за умов сильного стресу. Психологічну готовність підрозділу та окремих його членів можна покращити за допомогою: реалістичного тренування; забезпечення ефективного спілкування, як вгору та і вниз по командній лінії; уникнення невизначеності, де це можливо; утримання чіткої системи процедур та винагород [11, 147–155].

О. Сафін, розкриваючи питання психологічної готовності приходять до висновку, що – це характеристика психологічних можливостей людини, характеристика певного етапу їхнього розвитку, різноманітності, широти, масштабу і діапазону. Готовність формується на усіх етапах професійного становлення незалежно від виду діяльності. Розвиваючись, вона стає умовою і засобом організації резерву активності особистості, її властивістю, створеною професійною діяльністю чи підготовкою до неї [10].

О. Кокун, І. Пішк, Н. Лозінська, О. Копаниця під психологічною готовністю розуміють інтегративне особистісне утворення, яке складається з тривалої та

короткочасної готовності та забезпечує психологічну придатність військовослужбовців до виконання дій за призначенням. Своєю чергою, тривала складається з особистісної і функціональної, які мають 4 та 6 складових елементи відповідно.

Особистісна готовність містить моральну, комунікативну, загально психологічну та вольову види готовності.

До функціональної входять:

- мотиваційна готовність (відданість військовій службі, потреба в самовдосконаленні, в успішному вирішенні професійних завдань, переконання в необхідності професії, бажання досягти успіху й показати себе з кращого боку та ін.);

- когнітивна готовність (знання професійних обов'язків, функцій, оцінка їхньої суспільної значущості, знання способів, методів, засобів вирішення професійних завдань, знання особливостей та ймовірних змін у службовій діяльності та ін.);

- креативна готовність (здатність генерувати ідеї, гнучкість розуму та ін.);

-орієнтаційна готовність (знання та уявлення про особливості й умови службової діяльності, її вимоги до особистості);

-операційна готовність (наявність умінь і навичок, необхідних для вирішення професійних завдань, володіння способами і прийомами професійної діяльності, здатність до моделювання своєї діяльності);

-оцінювальна готовність (адекватна самооцінка своєї підготовленості та відповідності).

Діагностування військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності в складі миротворчих місій, як правило, здійснюється під час їхньої підготовки до виконання певної миротворчої операції. Результати діагностики можуть бути використані для профвідбору та прийняття остаточного рішення щодо участі певного миротворця в операції [3, 9–11].

На думку А. Кобзаря, В. Марценківського, П. Слюсаренка, вагомою є моральна готовність військовослужбовця, яка на пряму залежить від психіки воїна. Вона

складається з моральної (духовної, національно-патріотичної), емоційно-вольової налаштованості; мотиваційної та функціональної готовності; фахової здатності та МПС загалом.

Під функціональною готовністю розуміється інтегроване системне особистісне (колективне) утворення, яке містить знання про об'єкт службової (навчальної, навчально-бойової), бойової діяльності, володіння технологією її здійснення, а також досвід практичного її застосування.

Вона визначається за такими критеріями:

- рівень психофізіологічного стану особового складу та адекватного реагування особового складу на обставини, що різко змінюється;

- адоволеність рівнем організації бойової підготовки, організації психологічної підготовки, організації національно-патріотичної підготовки;

- датність і можливість військовослужбовців керувати своїми діями та психологічним станом у ситуаціях службової (навчальної, навчально-бойової), бойової діяльності, а також впливати на своїх товаришів за службою (підлеглих) [5].

В. Осьодло розглядає функціональний компонент готовності, як один зі складових процесу формування й розвитку психологічної стійкості військовослужбовців. Для оцінки динаміки показників цього компоненту, як правило, використовуються три групи методів:

- за спрямованістю на вивчення індивідуальних особливостей, рис особистості, психічних станів;

- за формою застосування;

- за способами застосування [6, с. 123].

У своїх працях М. Корольчук та В. Крайнюк описують стан психіки спеціаліста, який має ознаки готовності, якісно, ефективно та своєчасно виконувати роботу, приймати правильні рішення й діяти відповідно до інструкцій. Цей стан автори назвали функціональною готовністю. До її складу вони відносять: мотивацію, силу волі, здатність приймати рішення в умовах дефіциту часу й інформації, йти на ризик, подолання страху, моральний стан та ціла низка

інших соціально-психологічних, професійно значущих для спеціаліста якостей.

Функціональна готовність спеціаліста визначається високим рівнем професіоналізму, фізичною та психологічною стійкістю, витривалістю і працездатністю.

Різні умови професійної діяльності призводять до зміни функціонального стану організму й розвитку втомі, під якою розуміється спад працездатності після більш-менш тривалої праці. Саме поняття психічного стану в практиці необхідне для того, щоби визначити можливості спеціаліста, який перебуває в тому чи іншому стані, виконувати свої професійні обов'язки надійно й ефективно [4].

Розробивши власну концепцію психологічної готовності Ю. Забродін зазначає, що професійна придатність, професійна підготовленість та спрямованість є основними поняттєвими системами, які складають психологічну готовність. Вчений класифікує готовність на три види: операційна, мотиваційна та функціональна. Під останнім елементом вчений розуміє генералізований комплексний стан людини, спрямований на розвиток психологічних функцій у процесі професійної діяльності. На його думку, ці складові перебувають у постійній взаємодії [2].

Варто звернути увагу на наказ НГШ від 29.04.2017 року № 153 «Про затвердження Інструкції з оцінювання морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил України», у якому функціональна готовність розглядається, як інтегроване системне особистісне (і колективне) утворення, яке містить знання про об'єкт службової (навчальної, навчально-бойової), бойової діяльності, володіння технологією її здійснення, а також досвід практичного її застосування. Вона входить до структури МПС особового складу військових частин (підрозділів) та визначається такими критеріями:

- рівень психофізіологічного стану особового складу;

- задоволеність рівнем організації бойової підготовки;

Питання психології

- задоволеність рівнем організації психологічної підготовки;
- задоволеність рівнем організації національно-патріотичної підготовки;
- рівнем адекватного реагування особового складу на обставини, що різко змінюється;
- здатність і можливість військовослужбовців керувати своїми діями та психологічним станом у ситуаціях службової (навчальної, навчально-бойової), бойової діяльності, а також впливати на своїх спів службовців (підлеглих) [8].

Беручи за основу дослідження А. Маркової, В. Семіченко визначає готовність до професійної діяльності, як психічний стан, вбачає у функціональній готовності усвідомлення людиною своїх цілей, оцінку наявних умов, визначення найбільш імовірних способів діяльності.

А. Тарнавська розглядає психологічну готовність до професійної діяльності, як інтегральне утворення однією зі складових, якою є функціональна ланка. Містить компоненти: мотиваційний – мотиви вибору професії, орієнтацію на цінності діяльності; когнітивний – знання спеціальності; операційний – наявність умінь і навичок, необхідних для вирішення професійних завдань, моделювання власної діяльності.

Проаналізувавши вищезазначені думки, можна зробити висновки, що функціональна готовність – це психічний стан, який формується та розвивається на базі загальної психологічної готовності в процесі професійної підготовки спеціаліста задовго до виконання конкретних завдань. Окрім потрібних компетентностей для ефективного виконання професійної діяльності, які військовий набуває в процесі навчання, він опановує вміння самоконтролю та ефективної психологічної допомоги товаришам (підопічним) в екстремальних ситуаціях, розвиває креативне мислення і вміння творчо підходити до вирішення поставлених завдань. Зазначимо, що запорукою успішного виконання бойових завдань є психологічна готовність застосувати на практиці набуті вміння та навички.

Найбільш об'єктивними показниками визначення рівня функціональної

готовності військовослужбовців, на нашу думку, є:

- висока результативність професійної діяльності;
- опанування (на достатньому рівні) знань про умови, засоби, способи та специфіку майбутньої діяльності;
- змога швидко та чітко визначити першочергові завдання, оцінити обставини, свої сили та бойову здатність противника;
- мінімальна затрата ресурсів (особового складу, військової техніки, озброєння, часу) на успішне виконання певного завдання;
- вміння контролювати та швидко (в найкоротший час) відновлювати психічний стан після виконання бойової діяльності.

З погляду О. Маклакова, бойова діяльність – це активність військовослужбовців по досягненню цілей збройної боротьби. Автор наголошує на специфічності цілей і завдань, умов, засобів, труднощів та психологічного змісту даного виду діяльності. Вона має свої психологічні закономірності, певну внутрішню структуру, цілі, мотиви, способи, через які на її перебіг мають вплив низка факторів: військово-політичний, військово-технічний, ідеологічний і психологічний, вид зброї, керівництво колективом, чи проводиться в бою виховна робота, бойова і психологічна підготовка особового складу [9, 152].

Бойова діяльність – це один із видів діяльності військовослужбовців, яка проходить в умовах бойового зіткнення з противником на полі бою, і має на меті відбиття ударів противника, знищення живої сили, техніки, укріплень та споруд ворога. Специфікою бойової діяльності є виконання конкретного бойового завдання, знання зброї, засобів і способів ведення бойових дій противника.

Досвід бойових дій в Україні з 2014 року засвідчує, що стан психологічної готовності особового складу набуває вирішальної ролі як чинника успішного виконання бойового завдання, витісняючи на другий план воєнно-силову складову війни. Для підтримання та відновлення психологічного здоров'я особового складу, керівник підрозділу має вчасно виявляти, всебічно аналізувати, прогнозувати та

протидіяти бойовому стресу, який впливає на всі компоненти психологічної готовності військовослужбовця.

Розглядаючи питання збереження психологічного здоров'я військовослужбовців В. Алещенко, О. Сафін та Є. Потанчук, акцентують увагу на тому, що навіть у психічно здорових людей можуть виникати кризові стани при психічних труднощах чи нестерпних (критичних) життєвих ситуаціях і проявлятися у формі перехідних станів психічної напруги, замкнутості, агресивності, пасивності чи емоційних порушень. Автори вказують на тісний зв'язок психічних станів та стресорів міжособистісних стосунків. Під внутрішньоособистісною локацією варто вбачати соціально-психологічну основу, вплив особливостей міжособистісних зв'язків у мікросоціумі підрозділу [1, 14].

Як зазначено в посібнику Генерального штабу США «Combat and Operational Stress Control» (COSC), потенційними психотравмуючими чинниками можуть бути: безперервні, тяжкі бої з явною загрозою для життя та здоров'я; поранення та тілесні ушкодження; суїциди та вбивства; смерть і поранення товаришів за службою; локації зруйнованих міст, сіл, страждання та смерть мирного населення; «казармовий» стрес, проблеми в родині; чинники середовища та умови проживання. Бойовий стрес має чотири етапи розвитку та набуття хронічних ознак за 90 днів після бойової травми.

Реакції на бойовий стрес проявляються в трьох формах:

- адаптивній (відчуття себе частиною колективу, відчуття обраності, місії, підвищена пильність, витривалість, хоробрість, акти самопожертви та героїзму);

- поведінкові порушення (прийняття помилкових рішень, відмова виконувати накази, садизм та жорстокість, кримінальна поведінка, суїцид, вбивства, дезертирство);

- дезадаптивні (печаль, горе, почуття провини, страху, тривожності, підвищена дратівливість, гнів, лють, апатія, бажання ізолюватися від колективу, порушення режиму сну та пам'яті.) [14].

Ці чинники призводять до зниження психологічної готовності й навіть втрати боєздатності, професійних і бойових навичок військовослужбовця (а іноді і колективу), які мають безпосередній вплив на ефективність бойової діяльності.

Важливу роль у зміцненні стресостійкості відіграють військові спільноти завдяки плануванню і конструюванню умов середовища, в яких підтримується готовність. Встановлено, що суспільні ресурси (соціальна підтримка, соціально-економічний статус, доступ до послуг) мають позитивний вплив на психічне здоров'я та розвиток стресу.

Готовність солдатів і підрозділів найкраще досягається через активні профілактичні підходи. Інтервенції з COSC можна розділити на чотири категорії: універсальні, вибіркові, індикативні (бажані), лікувальні. Втручання із COSC зосереджені на загальних потребах. Їх застосування може відрізнитися залежно від рівня допомоги та інших чинників, які стосуються місії, ворогів, місцевості і погоди, військ міркувань. Проте всі профілактичні втручання призначені звести до нуля кількість випадків чи серйозність стрес-реакцій, а отже, підтримати готовність солдата і підрозділу [7, 133].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Відтак, провівши аналіз найбільш вагомих психологічних досліджень з проблеми психологічної готовності ми бачимо її розгалуженість та багатофункціональність. Структура містить специфіку діяльності, мету, способами та умовами її виконання. На цей час неможливо виокремити один ключовий елемент, який впливає на психологічну готовності більше за інші. Тобто рівень сформованості та розвитку психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойової діяльності варто розглядати, як синергію всіх її компонентів.

Водночас, можна виокремити низку компонентів, які є спільними для багатьох видів діяльності. Одним із таких базових компонентів є функціональна готовність. Вона входить до складу різних видів діяльності й відображає опанування специфічних навичок, характерних для

Питання психології

конкретного виду діяльності, або певному завданню. Для військової діяльності характерними ознаками є психологічні, соціальні, моральні, професійні аспекти, пов'язані з необхідністю швидко ухвалювати самостійні, виважені та обгрунтовані рішення, які передбачають важливу суспільну відповідальність. Тому й рівень функціональної готовності має

безпосередній вплив на їхню результативність.

Напрямок подальшого дослідження є детальне вивчення решти складових психологічної готовності військовослужбовців, визначення чинників, які негативно та позитивно впливають на формування й розвиток структурних компонентів психологічної готовності.

Список використаних джерел

1. Алешенко В. І., Сафін О. Д., Потапчук Є. М., Організація збереження психологічного здоров'я військовослужбовців : навчальний посібник. Київ, 2007. 134 с.
2. Забродин Ю. М. Очерки теории психологической регуляции поведения / Ю. М. Забродин. Москва : Магистр, 1997. 208 с.
3. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В. Діагностування психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів : методичний посібник. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2011. 153 с.
4. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Ніка-Центр, 2009. 580 с.
5. Морально-психологічне забезпечення підрозділів Збройних Сил України : підручник / А. О. Кобзар, В. Т. Марценківський, П. М. Слюсаренко та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 496 с.
6. Осьодло В. Методичні аспекти діагностики, формування й розвитку психологічної готовності до професійної діяльності. Військово-спеціальні науки. Київ : 2010. 24-25. С. 123-125.
7. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семигіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. Київ : Наш формат, 2017. 1068 с. Перекладено за виданням : *Combat and Operational Behavioral Health* (ISBN 978-0-16-088756-7).
8. Про затвердження Інструкції з оцінювання морально-психологічного стану особового складу Збройних Сил України : Наказ НГШ № 153 від 29.04.2017 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Психология и педагогика. Военная психология / под. ред. А. Г. Маклакова. Питер : СПб, 2007. 464 с.
10. Сафін, О. Д. Психологія управлінської діяльності командира : навч. посібник / О. Д. Сафін. Хмельницький : Академія ПВУ, 1997. 372 с.
11. Хміляр О., Москальов І., Іллющенко С., Вітченко А., Черевичний С., Сидоренко О., Кримець Л., Чорний В. Концепція лідерства за стандартами армій країн НАТО (*Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries*) : навчальний посібник. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 252 с.
12. Чорний В. С. Військова організація України: становлення та перспективи розвитку: монографія. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2009. 368 с.
13. Чорний В. Радянсько-фінська війна 1939 року: уроки для України. Воєнно-історичний вісник : Збірник наукових праць Національного університету оборони України. Київ : ЦП «Компринт», 2019. Вип. 4 (30). С. 94–103.
14. *Combat and Operational Stress Control PCN 147 000045 80*, headquarters, department of the army, FM #4-02.51 (8-51), 240 с.

References

1. Aleshhenko V. I., Safin O. D., Potapchuk Je. M., Orghanizacija zberezhennja psykhologhichnogho zdorov'ja vijsjkovosluzhbovciv [Organization of preservation of psychological health of servicemen] : navchal'nyj posibnyk. Kyjiv, 2007. 134 s. (in Ukrainian)
2. Zabrodyn Ju. M. Ocherky teoryu psykhologhycheskoj reghuljacyu povedenija [Essays on the theory of psychological regulation of behavior] / Ju. M. Zabrodyn. Moskva : Maghystr, 1997. 208 s. (in Russian).
3. Kokun O.M., Pishko I.O., Lozinsjka N.S., Kopanycja O.V. Diagnostuvannja psykhologhichnoji ghotovnosti vijsjkovosluzhbovciv vijsjkovoji sluzhby za kontraktom do dijalnosti u skladi myrotvorchykh pidrozdiliv [Diagnosing the psychological readiness of military servicemen under contract to work as part of peacekeeping units] : metodychnyj posibnyk. Kyjiv : NDC GhP ZSU, 2011. 153 s. (in Ukrainian).

4. Koroljchuk M. C., Krajnjuk V. M. Socialjno-psykhologhichne zabezpechennja dijajlnosti v zvyhajnykh ta ekstremajnykh umovakh [Socio-psychological support of activities in normal and extreme conditions] : Navchalnyj posibnyk dlja studentiv vyshhykh navchalnykh zakladiv. Kyjiv : Nika-Centr, 2009. 580 s. (in Ukrainian).
5. Moraljno-psykhologhichne zabezpechennja pidrozdiliv Zbrojnykh Syl Ukrainy [Moral and psychological support of units of the Armed Forces of Ukraine] : pidruchnyk / A. O. Kobzar, V. T. Marcenkivs'kyj, P. M. Sljusarenko ta in. Kyjiv : NUOU im. Ivana Chernjakhovskogho, 2018. 496 s. (in Ukrainian).
6. Osjodlo V. Metodychni aspekty diagnostyky, formuvannja j rozvytku psykhologhichnoji ghotovnosti do profesijnoji dijajlnosti [Methodical aspects of diagnostics, formation and development of psychological readiness for professional activity] . Vijsjkovo-specialjni nauky. Kyjiv : 2010. 24-25. S. 123-125. (in Ukrainian).
7. Okhorona psykhichnogho zdorov'ja v umovakh vijny [protection mental health in conditions of war] / per. z anghl. Tetjana Semyghina, Iryna Pavlenko, Jevghenija Ovsjannikova [ta in.]. Kyjiv : Nash format, 2017. 1068 s. Perekladeno za vydannjam : Combat and Operational Behavioral Health (ISBN 978-0-16-088756-7). (in Ukrainian).
8. Pro zatverdzhennja Instrukciji z ocinjuvannja moraljno-psykhologhichnogho stanu osobovogho skladu Zbrojnykh Syl Ukrainy [On approval of the Instruction on assessment of the moral and psychological condition of the personnel of the Armed Forces of Ukraine] : Nakaz NGhSh # 153 vid 29.04.2017 roku. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>. (in Ukrainian).
9. Psykhologhyja y pedagoghyka. Voennaja psykhologhyja [Psychology and pedagogy. Military psychology] / pod. red. A. Gh. Maklakova. Pyter : SPb, 2007. 464 s. (in Russian).
10. Cagin, O. D. Pcyxologhija upravlincjkoji dijajlnosti komandyra [Psychology of managerial activity of the commander] : navch. pocibnyk / O. D. Cagin. Xmeljnyc'kyj : Akademija PVU, 1997. 372 s. (in Ukrainian).
11. Khmiljar O., Moskaljov I., Illjushhenko S., Vitchenko A., Cherevychnyj S., Sydorenko O., Krymecj L., Chornyj V. Koncepcija liderstva za standartamy armij krajin NATO [Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries] : navchalnyj posibnyk. Kyjiv : NUOU im. Ivana Chernjakhovskogho, 2018. 252 s. (in Ukrainian).
12. Chornyj V. S. Vijsjkova orghanizacija Ukrainy: stanovlennja ta perspektyvy rozvytku [Military organization of Ukraine: formation and prospects of development] : monohrafija. Nizhyn : TOV «Vydavnytvo «Aspekt-Polighraf», 2009. 368 s. (in Ukrainian).
13. Chornyj V. Radiansko-finska viina 1939 roku: uroky dlja Ukrainy [The Soviet-Finnish War of 1939: Lessons for Ukraine]. Voienno-istorychni visnyk : Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy. Kyiv : TsP "Komprynt", 2019. Vyp. 4 (30). S. 94–103. (in Ukrainian).
14. Combat and Operational Stress Control PCN 147 000045 80, headquarters, departmen of the army, FM #4-02.51 (8-51), 240 c. (in USA)

Резюме

Юркова О. И. ад'юнкт НУОУ ім. Івана Черняхівського

АНАЛИЗ ФУНКЦИОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ К БОЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье анализируется понятие «психологическая готовность» и ее структурные компоненты. Проведен теоретический анализ и раскрыта сущность и содержание подходов к определению функционального компонента психологической готовности военнослужащих к боевой деятельности.

Установлено, что функциональная готовность формируется и развивается на базе общей психологической готовности в процессе профессиональной подготовки и имеет непосредственное влияние на эффективность боевой деятельности военнослужащих.

Ключевые слова: психологическая готовность; структура психологической готовности; функциональная готовность; боевая деятельность, военнослужащие.

Summary

Yurkova O. I. PhD student University of Defense
Ukraine them. I. Chernyakhovsky

ANALYSIS OF THE FUNCTIONAL COMPONENT OF MILITARY PERSONNEL'S PSYCHOLOGICAL READINESS FOR COMBAT ACTIVITY

The article analyzes the notion of "psychological readiness" and its structural components. Theoretical analysis is carried out and the nature and subject of approaches to the definition of the military personnel's psychological readiness for combat activities functional component are revealed.

Problem Statement. *The military activity was a specific and very important type of human activity at all times. The current historical era when there is fighting in the east of the country, changes the classical approaches to psychological training and as a result, the psychological readiness of soldiers to carry out*

combat tasks. The elements of modernity are present not only in the nature of combat tasks, but also in the conditions of their fulfillment. In combat, military personnel set two main goals: to survive on the battlefield and fulfill successfully a combat task. It should be noted that the psychological readiness of military personnel to act in extreme conditions is a leading factor for military personnel lives' saving and realization of the state national interests. Prominently in analysis of this problem is to determine the structure of psychological readiness in general and research each of its components in detail.

Thus, the research of the military personnel's psychological readiness for combat activities functional component is significant at the present time of the Russian-Ukrainian war.

Purpose is a theoretical and methodological analysis of approaches to determine functional readiness as one of the military personnel's psychological readiness components.

Methods. The choice of the main methods of military personnel's psychological readiness for combat activities functional component research such as content analysis and generalization is determined by the specifics of this integral phenomenon.

Originality. It is established that functional readiness is formed and developed on the basis of general psychological readiness in the process of professional training and has a direct impact on the effectiveness of combat activities of military personnel.

Conclusion. Thus, we reveal the versatility and multifunctionality of psychological readiness problem after analysis of the most important psychological researches.

The structure contains the specifics of the activity, purpose, methods and conditions of its realization. At this time, it is impossible to highlight one key element that affects the psychological readiness more than others. That is, the level of formation and development of military personnel's psychological readiness to perform combat activities should be considered as a synergy of all its components.

At the same time, we can identify a number of components that are common to many types of activity. One of these basic components is functional readiness. It is part of different activities and reflects the acquirement of special skills specific to a particular activity or task. Military activity is characterized by psychological, social, moral, professional aspects associated with the need to make individual, mature and informed decisions quickly that may be accompanied by important social responsibility. Therefore, the level of functional readiness has a direct impact on their effectiveness.

The direction of further research is a detailed analysis of other components of military personnel's psychological readiness, identification of factors that negatively and positively affect the formation and development of psychological readiness' structural components.

Key words: psychological readiness; structure of psychological readiness; functional readiness; combat activities, military personnel.